

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ, 69 100 ΚΟΜΟΤΗΝΗ
Τηλ: 25310 - 39932
Email:

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
ΤΕΡΜΑ ΠΑΤΡ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ
ΑΓ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 15341 ΑΤΤΙΚΗΣ
Τηλ: 210
Email:

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου
Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»**

**Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.
ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΑΛΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ.**

της
Στεργίου Αλεξάνδρας (323)

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
Στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
Του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών
Με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

1ος Επιβλέπων: Γούπος Θεόδωρος

2ος Επιβλέπων: Μαντάς Παναγιώτης

3ος Επιβλέπων: Κιοσσές Σπυρίδων

Κομοτηνή 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τμήμα ένταξης είναι μια δομή της Ειδικής Αγωγής μέσα στο γενικό σχολείο που έχει στόχο την κοινωνικοποίηση και την ενσωμάτωση στην τυπική τάξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Τον στόχο αυτό μπορεί να τον πετύχει με τη χρήση εξατομικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάλληλων εποπτικών μέσων, αλλά και με τη συνεχή συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, με τους γονείς και με τους εκπαιδευτικούς της τυπικής τάξης. Το τμήμα αυτό αποτελεί μια ξεχωριστή τάξη του σχολείου και λειτουργεί σύμφωνα με την αρχή της ενσωμάτωσης και την αρχή της παροχής ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση για όλους.

Η συνύπαρξη μαθητών με και χωρίς εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να βοηθήσει τους πρώτους να κοινωνικοποιηθούν και να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή τους και τους δεύτερους να αποκτήσουν ενσυναίσθηση και να δημιουργήσουν ισότιμες σχέσεις χωρίς προκαταλήψεις.

Η έρευνα αυτή προσπαθεί να διερευνήσει τις απόψεις και τις στάσεις, για τη λειτουργία των τμημάτων ένταξης, των εκπαιδευτικών της Θράκης, θέτοντας τα εξής ερωτήματα:

- ☞ Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι παρακίνησης τους για να ασχοληθούν με την ειδική αγωγή;
- ☞ Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν κατά την διάρκεια της διδασκαλίας τους στα τμήματα ένταξης;
- ☞ Ποια είναι τα οφέλη που αποκομίζουν τα παιδιά που φοιτούν σε τμήματα ένταξης, οι γονείς τους, αλλά και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί;

Κεντρικός στόχος των ερωτημάτων αυτών είναι να διερευνήσουν με όσο το δυνατόν πληρέστερο τρόπο, τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που εργάζονται σε τμήματα ένταξης στην Θράκη, μέσα από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα. Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η ποσοτική προσέγγιση κατά την οποία 106 εκπαιδευτικοί απάντησαν ερωτηματολόγιο δομημένο κατάλληλα για το θέμα αυτό.

Τα αποτελέσματα κατέδειξαν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της λειτουργίας των τμημάτων ένταξης που έχουν οι μαθητές, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Βλάχου, Α. (2000). Κοινωνική σχολική ένταξη: η κοινωνική ταυτότητα της αναπηρίας. Στο Α. Κυπριωτάκης (Επιμ.), 2001 Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Τάσεις και προοπτικές αγωγής και εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην ενωμένη Ευρώπη σήμερα, Ρέθυμνο.
2. Βλάχου, Α., Διδασκάλου, Ε., Μπέλιου, Β. (2004). Η αναγκαιότητα δημιουργίας δομών στήριξης και συνεργασίας για τη βελτίωση της λειτουργίας των τμημάτων ένταξης: Οι απόψεις των ειδικών παιδαγωγών
3. Γενά, Α. (2001). Προγράμματα ένταξης παιδιών με αυτισμό στο νηπιαγωγείο και 96 στην πρώτη δημοτικού βάσει κανονιστικών δεδομένων. Ψυχολογία, 8 (2), 221-248.
4. Γενά, Α., (2002). Αυτισμός και διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Αθήνα: Έκδοση της συγγραφέως.
5. Γεωργόπουλος, Β. & Διαλυνάς, Γ., (2002). Τα Τμήματα Ένταξης στη Β/θμια Εκπαίδευση. Από τη Θεωρία στην πράξη πειραματική εφαρμογή στο 16ο Γυμνάσιο Πάτρας. Θέματα ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ. Τχ. 18. Σελ. 27-31
6. Ελευθεριάδου, Ρ. (2015). Τμήμα Ένταξης: Απόψεις εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής
Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Διπλωματική εργασία. Τμήμα Ψυχολογίας.
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο. Θεσσαλονίκη
7. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1996). Οι ανάπηροι και η εκπαίδευσή τους: Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
8. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1998). «Ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες και αναλυτικά προγράμματα», στο περ. Ε 21, Ιδέες και προτάσεις για την Ελλάδα του 21ου αιώνα, Απρίλιος, σελ. 21- 23.

9. Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2011). Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις. Αθήνα: Πεδίο.
10. Ημέλλου, Ο. (2010). Ένταξη και ισότιμη συνεκπαίδευση μαθητών με δυσκολίες μάθησης στο γενικό σχολείο. Στο: ΥΠ. Ε. Π. Θ., Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (σελ. 28-54). Ανακτήθηκε 3 Ιανουαρίου, 2014, από <http://edull.gr>
11. Καραγιάννη, Π. (2008): Αναπηρία, εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη. Πρακτικά 5ου Διεθνούς Συνεδρίου : Εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη, Πάτρα
12. Καραμητόπουλος, Θ. (2015). Εκπαιδευτική πολιτική για την ετερότητα και τη διαφορετικότητα στην Ελλάδα: μία ανασκόπηση του θεσμικού πλαισίου. 5ο Πανελλήνιο συνέδριο επιστημών της εκπαίδευσης, 19-21 Ιουνίου 2015, Αθήνα.
13. Καστανίδου, Σ. (2000). Κοινωνική μεταβολή και οικογένεια: Κοινωνικοποιητική Λειτουργία της οικογένειας. Σύγχρονη εκπαίδευση, 20
14. Κρουσταλάκης, Γ. (2006). Παιδιά με ιδιαίτερες ανάγκες στην οικογένεια και το σχολείο. Ψυχοπαιδαγωγική παρέμβαση. (7η έκδ.). Αθήνα: Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών.
15. Κυπριωτάκης, Α. (2001). Μια Παιδαγωγική. Ένα σχολείο για όλα τα παιδιά. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
16. Λαμπροπούλου, Β. & Παντελιάδου, Σ. (2000). Η ειδική αγωγή στην Ελλάδα – Κριτική θεώρηση. Στο Α. Κυπριωτάκης (επιμ.). Πρακτικά Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, 156-169. ΠΤΔΕ, Σχολή Επιστημών Κρήτης, Ρέθυμνο 12-14 Μαΐου 2000.
17. Λαχανά, Α. & Ευσταθίου, Μ. (2015). Γιατί Συμπεριληπτική Εκπαίδευση; Ένα Διαφορετικό Υπόβαθρο – Ένας Διαφορετικός Τρόπος Σκέψης. Θέματα Ειδικής Αγωγής
18. Λιοδάκης, Δ. (2000). Εκπαιδευτικά προγράμματα για τυφλούς. Αθήνα: Ατραπός
19. Μπάρδης, Π. (1998). Μαθησιακές Δυσκολίες. Καρδίτσα: Εκτυπωτική Καρδίτσας.

20. Νικόδημος, Στ. (1997α). Αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα: Γενικές διαπιστώσεις σύγχρονες τάσεις και προοπτικές. Στο Μ. Καϊλα, Ν. Πολεμικός, Γ. Φιλίππου (Επίμ.), Άτομα με Ειδικές Ανάγκες: Σύγχρονες κατευθύνσεις και απόψεις σε προβλήματα πρόληψης παρέμβασης αντιμετώπισης, τόμος Β. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 623-631.
21. Παντελιάδου, Σ., Κωτούλας, Β. (1997). Σχολική Ένταξη Ατόμων με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες: Μια πρόταση. Σύγχρονη Εκπαίδευση, 96-97, 136-146.
22. Παρασκευόπουλος, Ι. (1980). Νοητική καθυστέρηση: διαφορική διάγνωση, αιτιολογία-πρόληψη, ψυχοπαιδαγωγική αντιμετώπιση. Αθήνα: Ιδίας.
23. Πατσάλης, Χ. (2008). Ο θεσμός της ενσωμάτωσης των μαθητών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα. Επιστημονικό Βήμα, 9.
24. Πολυχρονοπούλου, Σ. (1995). Παιδιά και έφηβοι με ειδικές ανάγκες και δυνατότητες. Αθήνα: Πολυχρονοπούλου.
25. Πολυχρονοπούλου, Σ. (2001). Παιδιά και έφηβοι με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και δυνατότητες. Νοητική Υστέρηση, Τόμος Β΄. Αθήνα: Ατραπός.
26. Σαϊτης, Χ. (2000). Η Συμβολή της Σχολικής Επιτροπής στην Αποτελεσματική Λειτουργία του Σχολείου. Διοικητική Ενημέρωση, 17, 28-49.
27. Σαρίδου, Χρ. (2011). Ανίχνευση Μαθησιακών Δυσκολιών στη Β/θμια Εκπαίδευση. Ο Ρόλος του ΚΕΔΔΥ. Ανακτημένο στις 30-3-2011 από το δικτυακό τόπο http://dide.dod.sch.gr/index_el.asp?cmd=Article&id=309
28. Σούλης, Σ., Γ. (2003). Παιδαγωγική της ένταξης (Τόμος. Α). Αθήνα: Ιδίας.
29. Σούλης, Σ-Γ. (2006). Παιδαγωγική της ένταξης: Από το «σχολείο διαχωρισμού» σε ένα «σχολείο για όλους», Τόμος Α, Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός
30. Στάθης, Φ. (2006). Μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία. Πρακτικοί τρόποι αντιμετώπισης. Αθήνα: Ιδίας.
31. Στασινός, Δ. (1991), Η ειδική εκπαίδευση στην Ελλάδα, Αντιλήψεις Θεσμοί και Πρακτικές, Κράτος και Ιδιωτική Πρωτοβουλία (1909-1989). Αθήνα. Εκδ. Gutenberg

32. Τάφα, Ε. (1997). Προσχολική παρέμβαση σε νηπιαγωγεία συνεκπαίδευσης για παιδιά με προβλήματα μάθησης ή/και συμπεριφοράς. Στο Ε. Τάφα (Επιμ.), Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 88-129.
33. Ταφά, Ε. (2008). Κριτήριο αξιολόγησης των γνώσεων για τον γραπτό λόγο: Για παιδιά ηλικίας 4 έως 7 ετών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
34. Τζουριάδου, Μ. (1995). Παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες : Μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση- 1η έκδ. - Θεσσαλονίκη : Προμηθεύς
35. Τζουριάδου, Μ. (2008). Νοητική καθυστέρηση στο έργο «Επινόηση», Εξειδίκευση Εκπαιδευτικών-Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού και Παραγωγή Εκπαιδευτικού Υλικού για Ήπια Νοητική Καθυστέρηση
36. Τσιναρέλης, Γ. (1993). Η ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Μύθοι και πραγματικότητα. Επειδή η διαφορά είναι δικαίωμα, 46-47, 18-29, Θεσσαλονίκη, Εταιρεία Σπαστικών Βορείου Ελλάδος
37. Χαρούπιας, Α., 2003. Η ισότιμη συνεκπαίδευση (inclusion), Υπουργείο Παιδείας και Συγγραφείς για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο, ανακτήθηκε 18 Μαρτίου 2018
38. Χαρούπιας, Α. Π. (2005). Διαδικασίες ίδρυσης και πρώτης λειτουργίας τμήματος ένταξης. Ανακτήθηκε 2 Νοεμβρίου, 2013, από <http://www.pess.gr>
39. Χατζηχρήστου, Χ. (2003), Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή στο Σχολείο. Αθήνα: Χορηγός Ίδρυμα Λεβέντη.
40. Χρηστάκης, Κ. (2002). Διδακτική προσέγγιση παιδιών και νέων με μέτριες και σοβαρές δυσκολίες μάθησης. Αθήνα: Ατραπός

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Ainscow, M. (2004). Special needs through school improvement: School improvement through special needs, in Mitchell, D. (ed.) Special educational needs and inclusive education: Major themes in education, Vol. II, pp. 265-279 New York: RoutledgeFalmer.

2. Ainscow, M. (2004). Special needs through school improvement: school improvement through special need ό. α. στο Πατσίδου, Μ. (2010). Συνεκπαίδευση Παιδιών με ή χωρίς Ειδικές Ανάγκες : Στάσεις Εκπαιδευτικών και μαθητών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Altman, R. & Kanagawa, L. (1994). Academic and social engagement of young children with developmental disabilities in integrated and nonintegrated settings. *Education and Training in Mental Retardation and Developmental Disabilities*, 29, 184-193.
3. Avramidis, E. (2010). Social relationships of pupils with special educational needs in the mainstream primary class: Peer group membership and peer-assessed social behaviour. *European Journal of Special Needs Education*, 25 (4), 413- 429
4. Barton, L. (2004). Η πολιτική της ένταξης. Στο Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (Επιμ.). Σύγχρονες ενταξιακές προσεγγίσεις, (σσ. 55-68). Τομ. Α΄. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
5. Buysse, V., & Bailey, D. B. (1993). Behavioral and developmental outcomes in young children with disabilities in integrated and segregated settings: A review of comparative studies. *The Journal of Special Education*, 26
6. Bryant, D. P., Smith, D. D., & Bryant, B. R. (2008). *Teaching Students with Special Needs in Inclusive Classrooms*. Boston, MA: Pearson Education, Inc.
7. D'Alonzo, B. J., Giordano, G., & Van Leeuwen, D. M. (1997). Perceptions by teachers about the benefits and liabilities of inclusion. *Preventing School Failure*, 42 (1), 4-12.
8. Flem, A., Keller, C. (2000). Inclusion in Norway: a study of ideology in practice. *European Journal of Special Needs Education*, 15 (2), 188-205

9. Helmstetter, E., Peck, C. A., & Giangreco, M. F. (1994). Outcomes of interactions with peers with moderate or severe disabilities: A statewide survey of high school students. *JASH*, 19, 263-276
10. Kochhar, C. A., West, L. L., & Taymans, J. M. (2000). *Successful inclusion: Practical strategies for a shared responsibility*. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall
11. Lipsky, D. K., Gartner, A. (1997). *Inclusion and school reform: Transforming America's classrooms*. Baltimore MD: Brookes Publishing Co.
12. Mastropieri, M. A., & Scruggs, T. E. (2001). Promoting inclusion in secondary classrooms. *Learning Disability Quarterly*, 24, 264-274.
13. Morocco, C. C. (2001). Teaching for understanding with students with disabilities: New directions for research on access to the general education curriculum. *Learning Disability Quarterly*, 5-12
14. Norwich, B. (2000). Inclusion in education: From concepts, values, and critique to practice, in Daniels, H. (επιμ.). *Special education re-formed. Beyond rhetoric* (σελ. 5-30). London: Routledge Falmer Press.
15. Price, B. J., Mayfield, P. K., McFadden, A. C. Marsh, G. E. (2000). *Collaborative Teaching: Special Education for Inclusive Classrooms*. Parrot Publishing L. L. C. Retrieved on 13-12- 2010 from [http://www. parrot publishing. com/](http://www.parrotpublishing.com/).
16. Saleh, L. (1997). Ο θετικός ρόλος των δασκάλων στη συνεκπαίδευση. Στο Ε. Τάφα (Επιμ.), *Συνεκπαίδευση παιδιών με και χωρίς προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 55-70.
17. Scruggs, T. E., & Mastropieri, M. A. (2013). Individual Differences and Learning Challenges. *Theory Into Practice*, 52 (sup1), 63-72.

18. Slee, R. (2012). Επανεξετάζοντας την ένταξη και των αποκλεισμό. Στο Α. Ζώνιου-Σιδέρη, Ε. Ντεροπούλου-Ντέρου, & Α. Βλάχου-Μπαλαφούτη, (Επιμέλ.). Αναπηρία και εκπαιδευτική πολιτική: Κριτική προσέγγιση της ειδικής και ενταξιακής εκπαίδευσης, (σσ. 179-188). Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο.
19. Stainback, W., & Stainback, S. (Eds.)(1990). Support networks for inclusive schooling: Interdependent integrated education. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co
20. Tilstone, C. (2000). Η inclusion μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση : πρακτικές inclusion για μαθητές με σοβαρές μαθησιακές δυσκολίες. Στο Ζώνιου-Σιδέρη (Επιμ.), Ένταξη. Ουτοπία ή πραγματικότητα; Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 223-235.
21. UNESCO. (1994). Final Report: World Conference on Special Needs Education: Access and Quality. Paris: UNESCO.
22. Vislie, L. (2003). From Integration to Inclusion: Focusing global trends and changes in the Western European societies, European Journal of Special Needs Education, 18 (1), 17–35.
23. Warnock Report. Department Of Education and Science (1978). Special Educational Needs: Report of the Committee of Enquiry into the Education of Handicapped Children and Young People. London: HMSO.

NOMOI

1. Νόμος 2817 (2000). Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις. Φ. Ε. Κ. 78/Τ. Α΄/14-03-2000.
2. Νόμος 3699 (2008). Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Φ. Ε. Κ. 199/Τ. Α΄/02-10-2008.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Caldin, R. & Cavalluzzo, M. R. (2008), The educational support for parents of disabled students in a social integration: the experience of MIDA. In C. Canali, T. Vecchiato, & J. K. Whittaker (Eds.), *Assessing the "Evidence-base" of Intervention for Vulnerable Children and their Families*, (vo.1, pp. 468 – 470), Padova: Fondazione Zancan.

Cohen, L., Manion, L., & Morisson, K. (2000). *Research Methods in Education*. New York: Routledge Falmer.

Creswell, J. (2011). *Η Έρευνα στην Εκπαίδευση: Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*. Αθήνα: Έλλην.

Javeau, C. (2000). *Η έρευνα με το ερωτηματολόγιο. Το εγχειρίδιο του καλού ερευνητή*. Αθήνα: Ελευθερουδάκης.

Βρυωνίδης, Μ., Ρούσσο, Π. & Τσαούσης, Ι. (2014). *Μέθοδοι Συλλογής Δεδομένων (Κλίμακες, Ψυχομετρικά Τεστ και Ερωτηματολόγια Επισκόπησης)*. (Αδημοσίευτες σημειώσεις). Κείμενο 6ης Ενότητας για το μάθημα «Μεθοδολογία Έρευνας στην Εκπαίδευση 1» του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης». Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Δημητρόπουλος, Ε. (2009). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: Έλλην.

Καμπανάρου, Μ. (2007). *Διαγνωστικά θέματα λογοθεραπείας*. Αθήνα: Έλλην.

Κουλικούρδη, Α. (2009). *Πληροφοριακή Συμπεριφορά των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) και οι Υποστηρικτικές Τεχνολογίες σε περιβάλλον Βιβλιοθηκών*. Ανακτήθηκε 1 Οκτωβρίου 2021 από την ιστοσελίδα <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/17257#page/1/mode/>

Κυριαζή, Ν. (2011). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.

Παρασκευόπουλος, Ι. (1993). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: χ.ε.

Στασινός, Δ. (2016). *Η ειδική εκπαίδευση 2020 plus: για μια συμπεριληπτική ή ολική εκπαίδευση στο νέο- ψηφιακό σχολείο με ψηφιακούς πρωταθλητές* (2η έκδ.). Αθήνα: Παπαζήσης

.